

Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta

Tukevaisuusvaliokunta 11.4.2025

Tutkimusprofessori Jyri Seppälä & erikoistutkija Santtu Karhinen
Suomen ympäristökeskus

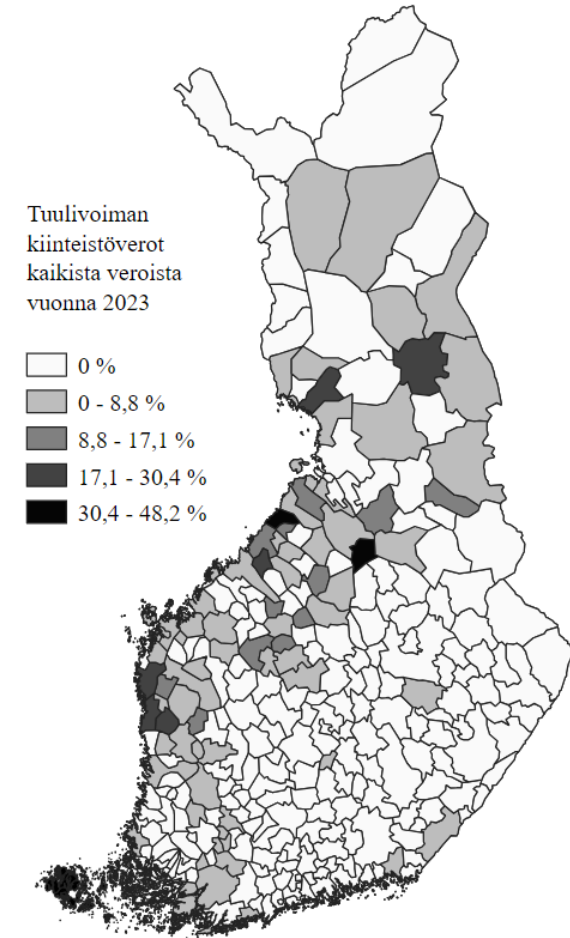

Lähtökohdat

- Kestävän kehityksen kärkisijastaan huolimatta Suomella on merkittäviä haasteita kestävän kehityksen ekologisen ulottuvuuden tavoitteiden saavuttamisessa.
- Haasteena saada aikaiseksi kestävyysmurros, jossa taloudellisten ja sosiaalisten kestävyyksien ulottuvuuksia voidaan Suomessa jatkossakin parantaa samalla kun vähennetään aiheutettuja ilmasto- ja ympäristövaikutuksia merkittävästi niin Suomessa kuin maamme ulkopuolella.
- Vihreän siirtymä antaa tähän mahdollisuudet – ilmasto- ja ympäristöjalanjälkeä vähentäen ja kädenjälkeä kasvattaen
- Miten edetään siirtymän toimeenpanossa alueellisesti ja miten ilmastotyön kuntaverkostot voivat tasoittaa alueellista eriarvoisuutta?

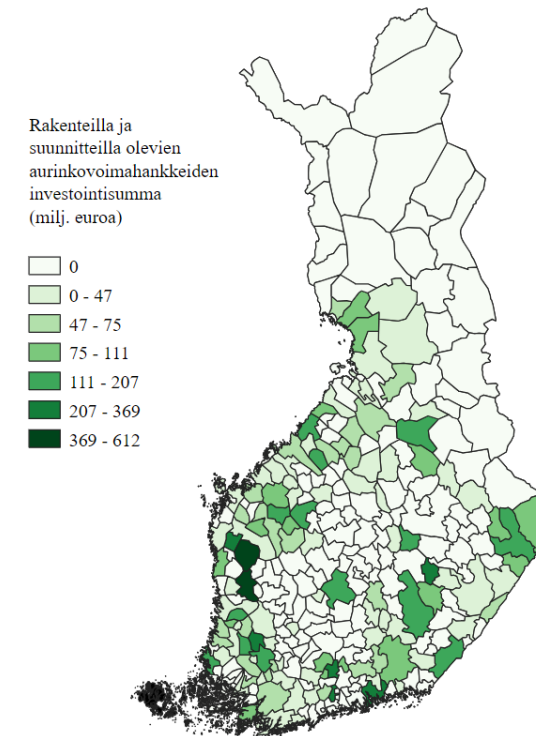
Tuulivoimahankkeet

- Rakenteilla ja suunnitteilla olevien vuoteen 2030 mennessä toteutuvien maatuulivoimahankkeiden kokonaissumma on yli 70 miljardia euroa
- Tuulivoiman **kiinteistöverokertymät** ovat useissa kunnissa merkittävä tulonlähde jo tällä hetkellä
 - Useammassa kunnassa kiinteistövero kattoi yli 30 % kaikista verotuloista vuonna 2023
 - Manner-Suomen 292 kunnasta 190 kuntaa ei saa tuulivoiman kiinteistöverotuottoja vuonna 2030

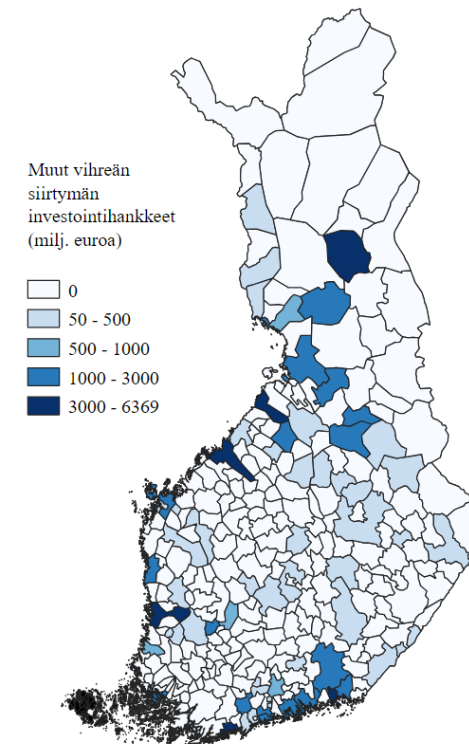
Aurinkovoimahankkeet

- Aurinkovoimahankkeiden edistämiseen ei liity samoja tutkahaasteita kuin tuulivoimahankkeisiin
- Aurinkovoimahankkeita on suunnitteilla tasaisemmin myös itäiseen Suomeen, mutta vähemmän pohjoiseen heikompien säteilyolosuhteiden vuoksi

Muut hankkeet

- Tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden lisäksi Suomeen on suunnitteilla muita vihreän siirtymän alle luokiteltuja hankkeita noin 100 miljardin euron arvosta
- Julkisten tietojen lisäksi julkistamattomia hankkeita on kehitteillä
- Hankesuunnitelmia on joka puolella Suomea, painottuen kuitenkin rannikoille

- Vaarana on, että jo ennestään taloudellisesti hiipuvat alueet ja ammatillisesti osa väestöstä jäävät selvästi jälkeen vihreän siirtymän hyötyjä saavista alueista.
- Tarvitaan oikeudenmukainen siirtymä (talous, työllisyys, ympäristöhaitat jne.). ohjauskeinoineen, jotta tasapainotetaan alueellisia eroja
- Esimerkkinä ilmastotyön kuntaverkostot , jotka voivat auttaa kuntia löytämään omat vahvuudet siirtymässä ja helpottaa hyötyjen kotiuttamisessa - > alueellisesti tasapainoisempi kestävän kehityksen toteutuminen

Kuntien ilmastotyö alueellisen kestävän kehityksen edistäjänä

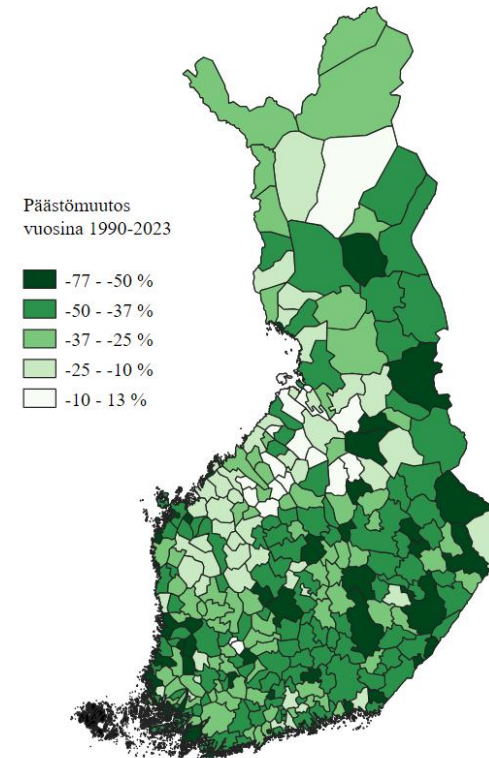
- Kohti hiilineutraalia kuntaa (HINKU) – verkosto
 - Vanhin (2008 ->) ja laajin
 - nykyisin 99 kuntaa ja 5 maakuntaa (2,4 milj. asukasta mukana)
 - 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä
- Jäsenille ilmainen, keskitetty asiantuntijatuki Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) toimesta erillishankkeiden rahoituksen turvin (erityisesti päästöseuranta, skenaario-työkalut, webinaarit, hankkeistaminen jne.)

Hinku-verkoston kartta. © Syke

Toteutunut päästökehitys

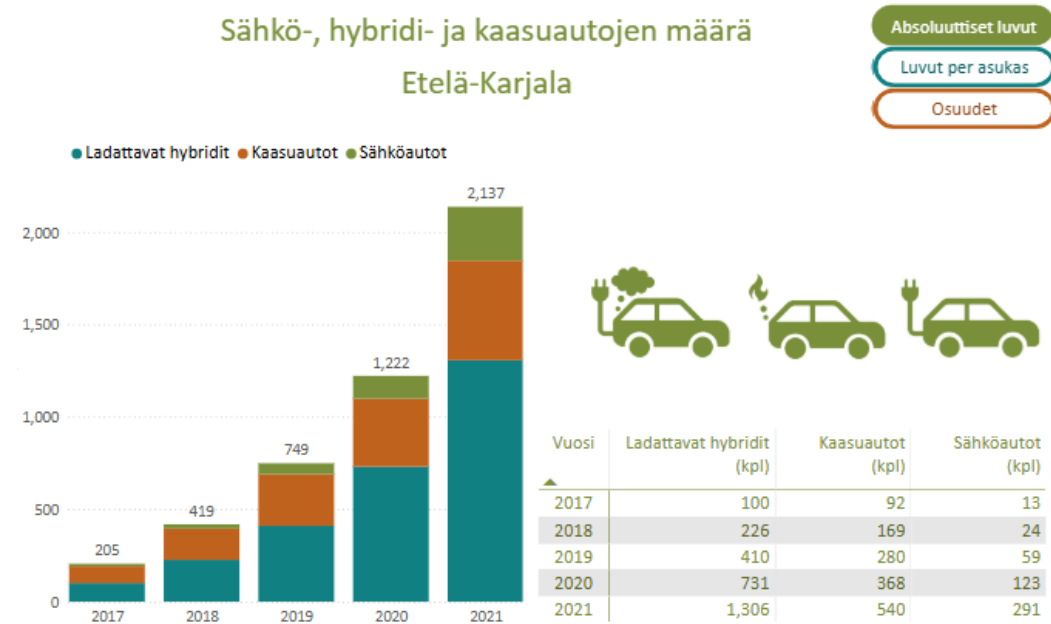
- Käyttöperäiset kasvihuonekaasupäästöt ovat yhteenlaskettuna vähentyneet 39 % vuosina 1990-2030
- Alueiden välillä on merkittävää vaihtelua liittyen erityisesti
 - Maatalouteen
 - Kaukolämpöön
 - Tieliikenteeseen
 - Työkoneisiin
- Sähkön käytön, öljylämmityksen, jätteiden käsittelyn, f-kaasujen ja muiden liikennemuotojen päästöt ovat vähentyneet samankaltaisesti eri alueilla

Kuntien ja alueiden indikaattorit

https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Paastot_ja_indikaattorit/Kuntien_ja_alueiden_ilmastoindikaattorit

- Energian loppukäyttö
- Öljyn energiakäyttö
- Kulutussähkön määrä
- Asuinrakennusten lämmitysenergian kulutus
- Aurinkosähkön kapasiteetti ja tuotanto
- Tuulivoiman kapasiteetti ja tuotanto
- Maalämpöä hyödyntävien rakennusten määrä ja kerrosala
- Henkilöautojen määrä ja autokannan keskimääräiset päästöt
- Sähkö- hybridi- ja kaasuautojen määrät ja osuudet
- Sähkölataus- ja kaasutankkausasemien määrät

Oppeja kuntaverkostotyöstä

- Pienille ja osalle keskisuurillekin kunnille keskitetty asiantuntijatuki on jopa välttämätöntä, jotta ilmasto- ja kestävyystyö toteutuu ja saadaan hyötyjä
- Kunnan johdon tuki työlle ratkaisevaa – riittävät suorittavan portaalle resurssit
 - Hyödyt realisoituvat hyvän valmistelutyön perusteella – tarvitaan panostusta
- Ilmastotyössä menestyneiden kuntien erityispiirteenä on myös hyvä yhteistyö kuntien ja elinkeinoelämän kanssa.
- Päästöjen yhtenäinen mittarointi on tärkeää oman tavoitteen seurannan ja viestinnän näkökulmasta. Samoin päästöjen vähentämisen skenaariotyökalut ja indikaattorit
- Tiedon tuotantoa pitäisi pystyä jatkossa monipuolistaa ja myös analysoida nykyistä paremmin alueellisesta näkökulmasta käsin.

Vihreän siirtymän hankkeet

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute